

Louise Nørlunds tale ved møde i Dansk Kvindesamfund

Taler

Marie Sørine Louise Nørlund
Kvindesagsforkæmper

Dato

12. marts 1902

Sted

–

1 **Omsorgen for forbryderske og vanrøgtede Børn.**

Saa længe Menneskeslægten har levet paa Jorden har der vel været og vil der vel altid vedblive at være forbryderske, vanartede og vanrøgtede Børn. Nød og
5 Elendighed, legemlig og aandelig Uformuenhed eller Uforstand udryddes næppe nogensinde af Jorden og derfor vil der ogsaa altid være Jordbund for Udviklingen af Vanart og Forbryderskhed hos Børnene. Men naar Forholdene er saa sørgelige, som de nu er, naar Kendsgærningerne viser en tiltagende Stigning i Antallet af Forbrydelser, begaaede af Børn mellem 10-15 Aar og unge
10 Mennesker mellem 15-20 Aar, en Stigning, der er langt stærkere i disse to Aldersklasser end blandt de voksne, saa maa ethvert Menneske, der tænker over andet end Døgnets Pjat og Pjank, blive greben af Sagens Alvor og spørge: Hvad er dog Aarsagen til en saadan Stigning, en Stigning, der bringer Domfældelserne over Børn op til det tredobbelte i Løbet af 25 à 30 Aar. Og det skønt flere og
15 flere anmeldte Børneforbrydelser ikke efterfølges af Domfældelser. Der er en bestandig Stigning i „Fritagelse for Straf” overfor Børn, men dog stedse flere og flere Domfældelser. Dette gælder i særlig Grad overfor Drengene, hvor Tilvæksten f. Eks. er saa stor her i København, at medens i 1865 een af 65 Drengene blev domfældt, er Forholdet i 1890 een af 56 Drengene. For Pigebørns Vedkommende
20 indtræffer den store Tilvækst først i 15-18 Aar, men dog ikke efter saa stor en Maalestok som blandt unge Mænd. Vi kan dog næppe tage denne Kendsgærning til Indtægt for vort Køn. Forholdet er dog vist dette, at et meget stort Antal Pigebørn mellem 15 à 20 Aar i en mer eller mindre skjult Prostitution, der fritager dem for Domfældelse, leder og frister de unge Mænd
25 ind paa Forbryderbanen. Pengene fra Kassettyverier og Forretningsbesørgelser udøvede af unge Mænd bliver vist ret ofte ofret paa saadanne Pigebørn.

Og spørger vi nu om Aarsagen til den Samfundsulykke, som en stadig Stigning i

30 Antallet af Forbrydelser begaaede af unge Personer altid er, saa er de mange og forskelligartede, og de forskellige Mennesker vil vel fremføre forskelligt, der dog næsten alle bundes i den ene: Vanrøgt.

Vore nuværende Arbejdsforhold vanskeliggør i høj Grad, at der fra Forældrenes Side kan ydes Børnene den nødvendige Røgt og Pleje. Maskinernes Indtrængen paa saa godt som alle Arbejdsfelter drager saavel Manden som Hustruen bort fra Hjemmet og ud paa Arbejdspladserne. Og Børnene overlades saa til deres egen, Kammeraternes, Naboernes, Gadens Opdragelse; det vil med andre Ord sige: de lide under Vanrøgt, ikke af LigeGYldighed, men af sørgelig Nødvendighed.

40 Andre Børn vanrøgtes af Uforstand eller af misforstaaet saakaldt Kærlighed. Er der mon ikke i Tiden en Tilbøjelighed til at vise sig altfor overbærende over for Børnenes Unoder, deres Ulyst til Arbejde, deres Fordringer om Fornøjelser og Adspredelser? Eller er der ikke en Tendens til at raabe altfor højt og alt for umotiveret op om den Uret, der øves mod Børn ved at kræve Arbejder af dem uden for Skoletiden. Det er rigtigt, at Børn ikke overanstreges, men de skal 45 heller ikke bibringes den Opfattelse, at Arbejde er en Lidelse. Ligeledes er Fornøjelser og Adspredelser nødvendige for Børn, men de skal ikke tilfredsstilles i al deres urolige Jagen efter Adspredelser.

50 Det er i vore Dage og i vor store By ikke just Adspredelser, Børnene trænger til for at trives vel i legemlig og aandelig Henseende, men snarere den samlede Ro, den fredlyste Plet, hvor Indtrykkene ude fra og de spirende og dæmrende Følelser indefra kan faa Lov til at fæstne sig og udvikle sig til noget godt og smukt. Tarvelige, rolige, jævne Sæder skaber ogsaa gerne rene Sæder, Men det er 55 jo nu bleven Skik og Brug at tage Børnene med til alle Festiviteter lige fra Fødselsdagsgilder med diverse Drikkevarer, som de Smaa ogsaa skal smage paa, til Cirkusgøgllet i de sene Nattetimer. At man gennem Manglen af tilstrækkelig Hvile og Nattesøvn og igennem Indøvelse i at smage paa de spirituøse Drikke i høj Grad svækker Børnenes Modstandskraft mod de daarlige Kammerater, mod 60 den daarlige Paavirkning er næppe Forældrene indlysende. Saa lod de vel Børnene blive hjemme og blev selv hjemme med om det var nødvendigt.

Men saa bliver det andet Spørgsmaal: Hvad bør og kan der da gøres for at gribe hæmmende ind mod den Stigning i Forbryderskhed hos Børn og unge 65 Mennesker, der er saa stor, at der i Tidsrummet fra 1866-90 kan konstateres en Stigning i Antallet af domfældte Personer af Mandkøn af alle Aldersklasser i Gennemsnit pr. 100,000 Mennesker ca. 12 p.C. men for unge Mandspersoner

mellem 15-20 Aar ca. 52 p.C. og for Drengene under 15 Aar alene ca. 120 p.C.

70

Og saa maa det endda erindres, at et meget stort Antal af Børneforbrydelser slet ikke komme til Offentlighedens Kundskab, eller slet ikke blive „domfældte”.

75

I København fritages ca: 2/3 eller 3/4 af tiltalte Børn og i det øvrige Land ca. Halvparten for Straf.

80

Det skal straks indrømmes, at der allerede er gjort en hel Del for at redde ikke faa af disse vanartede og forbryderske Børn. Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse skylder vi megen Tak for dens Virksomhed lige som der jo ogsaa ved Oprettelsen af Opdragelsesanstalter, Børnehjem og ved Statens og Kommunerens Tilskud til disse er gjort noget for at gribe ind mod Børnenes Vanart. Men alt dette er dog sket ved privat Initiativ og gennemføres til dels ved private Midler, og er uden den Magt og Myndighed, som en ad Lovgivningens Vej fastsat Forsorg for disse Børns Opdragelse vilde kunne tilvejebringe. Her er den store Mangel ved Ordningen og Løsningen af denne Opgave. Alle de gode Foranstaltninger, som de her nævnte og andre Institutioner kunne bringe til Anvendelse over for et vanartet Barn kan strande paa det ene, at Forældrene nægte andre at drage Omsorg for deres Barns Røgt og Opdragelse. Selv den værste Drukkenbolt, selv den letsindigste Moder har den enemægtige Forældremyndighed over Barnet - og ingen kan fratage dem deres Barn, med mindre de er under Fattigvæsenet eller har gjort sig skyldige i meget graverende Forbrydelser.

90

95

De Mænd og Kvinder, der arbejder i Foreningen af 1837 kender desværre altfor godt hvor stædige selv de elendigste Forældre, der kun kan byde deres Børn de usleste Livsvilkaar, kan være, naar der tilbydes Børnene god og sund Opdragelse, mod at de frasige sig Forældremyndigheden. Den før omtalte Kommission „angaaende Statstilsyn med Børneopdragelse” har da ogsaa haft den Opfattelse, at Lovgivningen bør ændres paa dette Punkt, og i det af den forhenværende Regering i 1900-1901 indbragte Lovforslag „om offentlig Forsorg for vanartede, vanrøgtede og forbryderske Børns Opdragelse” gør den samme Anskuelse sig gældende, og der nævnes forskellige Tilfælde, i hvilke Forældremyndigheden fratoges Forældrene, medens det overdroges til de i Lovforslaget foreslaaede kommunale Udvalg og Overøvrigheden at træffe Bestemmelse om Opdragelsesforsorgen.

105

Det er noget saadant, der bør ske, saaledes som det allerede er vedtaget og praktiseret i forskellige andre Landes Love f. Eks. Frankrig, England, Norge.

110 Man er i disse Lande gaaet endnu videre, end der er foreslaaet hos os. Medens det i vort Lovforslag hedder, at Barnet skal under offentlig Forsorg, naar det ved slet Opførsel har lagt sædelig Vanart for Dagen, saa er man andre Steder gaaet ud fra det bedre og mere omfattende, at lade den offentlige Forsorg træde til, saasnart der er nærliggende Fare for, at Barnet skal glide ud i sædelig For-

115 dærvelse. I Frankrig er det saaledes Lov, at Forældremyndigheden fratages Forældrene, naar de begaa Forbrydelser mod deres Børn eller med dem, eller hvis de paa Grund af sædvanemæssig Drukkenskab eller slet Behandling udsætter Barnets Helbred og Moral for Fare, ligesom der ogsaa er Bestemmelser om, at Staten skal tilvejebringe de fornødne Opdragelsesanstalter for forbryderske

120 Børn. I England er Systemet, der hviler paa det Princip, at Staten ikke blot har Ret, men ogsaa Pligt til at tage sig af de vanrøgtede Børn, vel nok bragt til sin største Fuldkommenhed. Her tager Lovgivningen Forbehold baade overfor vanemæssig Tiggeri, Vagabonderen, Skoleskulkeri over for Børn, der har Tilhold hos vitterlig prostituerede Kvinder o. s. v. og fastsætter, at saadanne

125 Børn kan fremføres for Domstolene og af disse befales sendt til enten en Tvangsskole, eller en Arbejdsskole, eller en Dagarbejdsskole eller endelig til et Internat, Skoler, der alle ere bestemte til at virke opdragende og værnende mod Barnets slette Tilbøjeligheder og slette Vaner. Ligeledes bestemmes det, at Forældre eller Værger selv kan henvende sig til Domstolene med Ønske om, at

130 faa Barnet oversendt til en af de omtalte Skoler og Opdragelsesanstalter.

Forældrene maa i alle Tilfælde af Oversendelse til offentlig Opdragelse, betale for Barnet, hvis de er i Stand dertil, - indtil 5 sh. ugentlig. Efter en Beretning fra 1889 er der i England og Skotland 226 saadanne anerkendte Skoler. At de er

135 anerkendte vil sige, at de staa under Myndighedernes Tilsyn og modtager Bidrag fra Staten. Statens Bidrag andrager, naar undtages Dagarbejdskolerne, over Halvdelen af Udgifterne. Og ser vi saa paa Resultaterne af denne af Statsmyndighederne ordnede Omsorg for Børnene, saa er de i højeste Grad lovende. I England var der i 1870 henimod 10,000 forbryderske Børn under 16 Aar, i

140 1890 var Antallet ikke 4000 - og samtidig er ogsaa Antallet af voksne Forbrydere i Nedgang.

Vi burde af al Magt i Samfundets, i Børnenes Interesse stræbe efter at faa en lignende Ordning herhjemme, en Ordning, der gav de offentlige Myndigheder Magt til at fratage daarlige Forældre deres Børn, og som anviste Midler til

145 Oprettelsen og Opretholdelsen af Opdragelsesanstalter og Optagelseshjem for

saadanne Børn.

150 Der er vel næppe nogen Sandsynlighed for, at den nuværende Regering vil
fremlægge det en Gang nævnte Forslag fra 1900-01, der ogsaa paa mange
væsentlige Punkter trænger til Ændring, men en Ting bør vi højlydt fastholde:
at der trænges til en anden Ordning end den nuværende, og at vi vente og haabe,
at Regeringen snarest vil have sin Opmærksomhed henvendt paa dette
Spørgsmaal og skaffe os de Forbedringer, der vil skabe andre Tilstande.

155

Kilde

"Kvinden og samfundet" nr. 6, 1902, s. 21-22, Kvindeforskningsarkiv.

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

160

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/louise-noerlunds-tale-ved-moede-i-dansk-kvindesamfund>

165

170

175

180